

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Volja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: OHelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: OHelsea 3-3878

NO. 248. — ŠTEV. 248.

NEW YORK, MONDAY, OCTOBER 23, 1933. — PONEDELJEK, 23. OKTOBRA 1933

VOLUME XLII — LETNIK XLII

PREDSEDNIK JE POLN UPANJA V BOLJŠO BODOČNOST

ŠTIRI MILIJONE NEZAPOSLENIH
JE DOBIL DELO; FARMERJEM
OBLJUBLJA BOLJŠE CENE

Ameriški dolar zaenkrat še ne bo stabiliziran. — Rekonstrukcijska finančna korporacija bo pooblaščenca prodajati in kupovati zlato na svetovnem trgu. — Delavci simpatizirajo s stavkujočimi farmerji. — Poljski pridelki bodo še enkrat dražji.

WASHINGTON, D. C., 22. oktobra. — Nocoj je govoril po radio predsednik Roosevelt ter pojasnil, koliko je dosedaj napredoval program obnove ameriškega gospodarstva. Ponovil je obljubo, ki jo je dal meseca marca, namreč, da je eden poglavitnih namenov njegove administracije zvišanje cen kajti le na ta način je mogoče ojačiti gospodarstvo.

Glede valutnega vprašanja je rekel predsednik, da se bo dežela šele tedaj vrnila k zlatemu standardu, ko bodo cene blaga, posebno pa cene poljedelskih pridelkov znatno zvišane.

Zaenkrat ne more nihče reči, kakšno stalno vrednost bo imel dolar, ko bo zaključen program gospodarske obnove. Združ. države morajo kontrolirati zlato vrednost dolarja in v to svrhu je treba ustanoviti vladni trg za novo pridobljeno zlato.

Reconstruction Finance Corporation bo pooblaščenca kupovati novo pridobljeno zlato po cenah, ki jih bosta od časa do časa določila predsednik in državni zakladničar.

Ze koj v začetku svojega govora je predsednik Roosevelt ugotovil, da je bilo zgaj spomladi v deželi od dvanaest do trinajst milijonov nezaposlenih, ter da se je to število dosedaj skrcilo za cele štiri milijone.

Poudarjal je, da se razmere ne morejo naenkrat izboljšati. Da se izboljšujejo, je pa na razpolago nebroj dokazov.

Svoj značilen govor je zaključil predsednik z besedami: — Ko sem nastopil dne 4. marca svoj urad, sem vam rekel: — Nobenih čudežev vam ne obljubljam, toda storil bom vse, kar bo v moji moči. Zahvaljujem se vam za vašo potrpežljivost in za vaše zaupanje.

DES MOINES, Iowa, 22. oktobra. — V svojem boju za višje cene so stavkujoči farmerji v enindvajsetih državah dobili podporo dveh močnih delavskih organizacij.

V stavkarskih glavnih stanih po vsem osrednjem Zapadu vlada mrzlična delavnost.

Stavkarjem je predvsem za to, da se prekine vsako zvezo med mestnimi trgi in poljedelskimi produkcijskimi središči.

Milo Reno, predsednik National Farmers Holiday Association, je povsem zadovoljen z dosedanjim napredkom. Odpeljal se bo v Chicago, kjer se bo posvetoval s tretjo delavsko skupino glede razširjenja stavke.

"Kontinentalni kongres delavcev in farmerjev" ter "Tehnokratska zveza sveta za industrijalno demokracijo" sta obljubila farmerjem vso podporo in pomoč. Tehnokrati so poslali sledečo brzojavko: — Pet milijonov članov naše zveze bo z vsemi silami podpiralo vašo streljanja.

Milo Reno se bo v Chicagi posvetoval z uradniki bratovščine železničarjev ter jih skušal dobiti na svojo stran.

Odjemalci smatrajo zahteve farmerjev za zelo pretirane.

E. E. Kennedy, tajnik "National Farmers Union" je rekel: — Farmer mora zaslužiti toliko, da bo plačal davke in obresti ter mu bo na mesec še ostalo sto dolarjev. Potemtakem bi moral dobiti farmer, ki lastuje 158 akrov uzorno obdelane zemlje v državi

Zbližanje med Ameriko in Sovjetsko Unijo

STAVKA V SVILNATI INDUSTRIJI

Delavci v svilnati industriji bodo pričeli splošni štrajk. — Odvrniti ga morejo samo lastniki tovarn.

Washington, D. C., 22. oktobra. Ker se po posredovanju narodne delavske komisije, kateri načeluje senator Wagner iz New Yorka, ni posrečilo poravnati štrajka delavcev v svilnatih tovarnah, ki so raztresene okoli Patersona, N. J., je nevarnost, da bo razglašen splošni štrajk po vseh Združenih državah.

Četudi je predsednik Amalgamated Clothing Workes, Sidney Hillman, ki je bil povabljen pred komisijo, da se posvetuje glede spora, izrazil upanje, da bo položaj v prihodnjih dneh ugodno osvetljen, vendar se ni upal izgovoriti kakšne napovedi.

Po tej njegovi izjavi so zastopniki štrajkarjev na svoji seji sklenili, da bodo razglasili splošno stavko, ako ne bodo njihove zahteve izpolnjene. Obenem so štrajkarji tudi sklenili prositi predsednika Roosevelta, da posreduje v njih prilog. Pravijo, da morejo za svojo prošnjo dobiti 200,000 podpisov.

Štrajkarji zahtevajo takojšnjo prenehanje pravilnika glede minimalne plače. Zahtevajo, da se tedenska minimalna plača za tkalce zviša od \$2 na \$27. Ako se to zgodi, potem bo lahko poravnati vse druge spore med delavci in lastniki tovarn.

Hillman je po konferenci z lastniki tovarn rekel, da so tovarnarji pripravljeni ugoditi zahtevi delavcev za \$27 tedenske plače, toda samo pod pogojem, da bo postavljena minimalna plača \$22 v tovarnah izven štrajkarskega kroga.

Ako bo v tej točki dosežen sporazum med delavci in tovarnarji, tedaj bo prihodnje dni sklicana nova skupna seja, na kateri bodo poravnani vsi ostali spori.

KITAJSKO-JAPONSKA POGAJANJA

Peiping, Kitajska, 20. oktobra. Velik napredek do sporazuma med Kitajsko in Japonsko se vidi v tem, ker sta iz Peipinga odpotovala dva odposlanca kitajske vlade. Eden je odpotoval v glavno mesto Mančukuo, Čancum, drugi pa v Šanghaj.

Oba se bosta posvetovala z japonskimi zastopniki glede severne kitajske pokrajine.

Predmet teh pogajanj so: Fang-Čen-wuova vstaja, roparstvo v

CENTRALNA EVROPA JE V SKRBEH

Izstop Nemčije je najvažnejši dogodek. — Mađžari so naklonjeni nazijscem. — Rumunska bo razglasila obsedno stanje.

Dunaj, Avstrija, 22. oktobra. Izstop Nemčije iz Lige narodov je bil najvažnejši dogodek tega tedna v osrednji Evropi.

Od pričetka hitlerizma je bila Nemčija izvor bojazni svojim južnim sosedam, z mogočo izjemo Ogrske, katere sedanji vladarji niso prikrivali prijateljstva do narodnega socializma.

Sedaj, ko je Nemčija zapustila Ligo narodov, kar smatrajo mali narodi za veliko omejitev Ligin moči, se je njih bojazen podvojila.

Dunaj je opazil, da se je kancler Hitler v svojem govoru, v katerem je pojasnil stališče Nemčije, odpovedal zahtevi po Alzaciji in Lotarinški, ni se pa odpovedal Avstriji. Kancler Hitler je tudi rekel nekemu angleškemu častnikarju, da hoče Nemčija dobiti poljski koridor samo z mirnimi sredstvi, toda tega zagotovila ni podal glede Avstrije.

Ako Hitler ne bi bil Avstrijec, potem ne bi bilo vprašanja o tem, da bi se Nemčija podajala v nevarnost, da bi izgubila italijansko prijateljstvo in prisilila malo državo, da se ukloni. Toda Avstrijci ne marajo imeti nikakega opravka ž njim in z njegovimi nanki.

V vsakem slučaju pa, dokler misli Nemčija, da ima kak dobiček, ako se drži svoje vloge kot napačna voditeljica, je Avstrija varna pred napadom od zunaj.

Nastop hitlerizma v Nemčiji je imel velik učinek na osrednjo Evropo. V Avstriji je bilo vpeljano diktatorstvo, kateremu bo sledil fašizem.

Na Čehoslovaškem je prišlo do napol diktatorskih in strogih odredb proti političnim strankam, ki so sovražne državi. Češki parlament je pooblastil vlado, da sme razpustiti vsako tako organizacijo in vsako društvo, ki je ž njjo kakki zvezi. Vlada ima pravico odpirati njihova pisma in brzojavke, poslušati telefonski razgovor, člane sme zapreti ali deportirati.

Na odločni nastop Nemčije so njene sosedne odgovorile z odločnimi odredbami v svojih mejah. Rumunska vlada bo v kratkem razglasila obsedno stanje.

Lwantungu, prost prehod skozi prelaze v kitajskem zidu, železniški promet na železnici Peiping-Mukden ter obnovitev pismene pošte med Kitajsko in Mandžurijo.

NEMČIJA NOČE NOVE VOJNE

Hitler pravi, da je potrebno mladino vojaško izvežbati. — Nemčija se ne oborožuje tajno.

Berlin, Nemčija, 22. oktobra. — V najbolj kritičnem odnosu Nemčije z ostalimi evropskimi državami po svetovni vojni je kancler Hitler podal jasno sliko nemškega stališča.

— Nikdo v Nemčiji ne želi, da bi se vojna ponovila, — je rekel Hitler ameriškemu častnikarjem poročevalcu G. Wardu Price. — Skoro vsi voditelji narodnega socializma smo bili bojevnik. Rad bi videl enega bojevnika, ki si želi obnovo strahot štirih in pol leta. Nemško mladino učimo bojevati se, toda bojevati se proti motranju zlom in posebno proti komunistični nevarnosti.

— Naša mladina je edino upanje za bodočnost. Ali si morete misliti, da jo vzgajamo zato, da bo postreljena na bojnem polju? S Francijo ne maramo imeti nikakega nasprotstva, temveč popolno sporazumljenje na podlagi, katero more sprejeti vsak narod, ki spoštuje samega sebe. In zahtevamo pravico do življenja.

— Delovanje Nemčije proti Franciji je bilo vedno odvisno od delovanja Francije proti Nemčiji.

— Moji pristaši niso na moj glas padli z neba. Mnogi med njimi so bili socialisti in komunisti. Potrebujemo disciplino. Pred našim časom je komunizem obvladal nemške ulice. Ves narod je živel pod grožnjo krvavega terorizma. Mesto tega smo postavili varnost, mir in red. To so dosegle moje napadne čete.

Na vprašanje, kaj je resnice na tem, da se Nemčija tajno oborožuje in da je prevzela municijske tovarne Švedskem, Holandskem in drugih državah, kjer je orožje pripravljenost, da se v slučaju vojne takoj pošlje v Nemčijo, je odgovoril:

— Otročarija! Ako bi v resnici bila kje municija, kako to, da nikdo ne ve, kje se nahaja, ko je vendar znano za vsak top v Nemčiji, kje se nahaja? V Koenigsbergu imamo res nekaj težkih topov in se vojaški vežbojo v njih porabi. Toda armada nima niti dovolj poljskih topov, zato se tudi vojaški ne morejo vežbati v streljanju s topovi, kate rih nimamo.

— Sedanja nemška vlada ne deluje niti v smeri v monarhijo, niti v republiko, temveč samo, da izboljša položaj nemškega naroda.

— Po mojem mnenju Liga narodov nima bodočnosti, ako bo zastopala interese ene skupine držav proti drugim državam. Nemčija se ne bo nikdar vezala s kako mednarodno organizacijo, kjer ne bo priznana njena popolna enakost. Dobro vemo, da smo izgubili vojnjo, toda tudi vemo, da smo se dobro borili in smo se junaško branili, dokler je bilo mogoče.

— Nezmožno je, da bi 65,000,000 naroda moralo vedno prenašati sramoto in poniževanje. Te krivice proti Nemčiji ne bomo več prenašali. Kar bom podpisal, tega se bom držal. Česar pa ne morem držati, ne bom podpisal.

— Karkoli smo do sedaj podpisali, bomo izpolnili po svoji najboljši možnosti.

LITVINOV BO 28. OKTOBRA ODPOTOVAL V ZDR. DRŽAVE

MOSKVA, Sovjetska Unija, 22. oktobra. — Časopisje razpravlja skoro izključno le o vabilu, ki ga je poslal ameriški predsednik Roosevelt predsedniku zveze ruskih sovjetskih republik, Mihaelu Kalininu ter pozval slednjega, naj pošlje v Washington svojega zastopnika. V to svrhu je bil imenovan ljudski komisar za zunanje zadeve Maksim Litvinov, ki bo dne 28. oktobra odpotoval na nekem francoskem parniku proti Združenim državam.

Washington, D. C., 22. oktobra. Vsebinska kabelskih sporočil med predsednikom Rooseveltom in predsednikom osrednjega izvrševalnega odbora zveze sovjetskih socialističnih republik, Mihaelom Kalininom, je sledeča:

Bela hiša, Washington, D. C., 10. okt. 1933. Dragi gospod predsednik: Od začetka svoje administracije, sem gojil željo, da se nekaj stori, da se končajo sedanji ne-normalni odnosi med 125,000,000 ljudi v Združenih državah in 160,000,000 ljudi Rusije.

Zelo je obžalovanja vredno, da bi ta dva velika naroda, med katerima je vladala srečna tradicija prijateljstva nad eno stoletje v medsebojno korist, bila brez praktičnih sredstev, s katerimi bi med seboj naravnost občevala.

Težave, ki so povzročile ta ne-naraven položaj, so resne, toda po mojem mnenju niso nerešljive in težkoče med velikimi narodi morejo biti odstranjene z odkritim razgovorom. Ako ste vi istega mnenja, me bo veselilo, da bom mogel sprejeti vsakega zastopnika, katerega želite imenovati, da z menoj osebno razpravljajo o vseh nerešenih vprašanjih med našima deželama.

Vdeležba pri takem razgovoru ne obvezuje nobenega naroda glede bodoče smeri sodelovanja. Temveč bi pričela iskreno željo, da se doseže zadovoljiva rešitev obstoječih problemov. Upam, da bi tak razgovor imel dobre posledice za ljudstvo obeh držav.

Ostajam, dragi gospod predsednik, Vaš udani

Franklin Roosevelt.

Moskva, 17. oktobra, 1933. Dragi gospod predsednik: Prejel sem Vaše poročilo z dne 10. oktobra.

Vedno sem razmišljal o abnormnem in obžalovanja vrednem položaju, v katerem sta zadnjih 16 let dve veliki republiki — Zdr. države ameriške in Zveza sovjetskih socialističnih republik — pogrešali običajni način občevanja in nista bili deležni dobrot, kakršne bi moglo dati tako občevanje. Veseli me, ko vidim, da ste tudi Vi prišli do istega zaključka.

Ni dvoma, da morejo biti težkoče tudi med dvema državama razrešene samo, ako med njima obstojajo direktni odnosi in da jih nasprotno ni mogoče rešiti, ako ni takih odnosov.

Vzamem si prostost, da izrazim še svoje mnenje, da ima abnormni položaj, katerega v svojem poročilu pravilno omenjate, neugoden učinek ne samo na interese dveh takih držav, temveč tudi na splošno mednarodni položaj, ker povzroča nemir, obtežuje potek stvarjenja svetovnega miru in navdušuje sile, ki imajo nagnjenje kaliti mir.

V soglasju z zgoraj navedenim z veseljem sprejemam Vaš pred-

log, da pošljem v Združene države zastopnika sovjetske vlade, da razpravlja z Vami o vprašanjih, ki se tičejo naših držav. Sovjetsko vlada bo zastopal ljudski komisar za zunanje zadeve M. M. Litvinov, ki bo prišel v Washington ob času, ki bo medsebojno določen.

Ostajam, dragi gospod predsednik, Vaš udani

Mihail Kalinin.

NEMŠKI PRINC ARETIRAN NA KOROŠKEM

Na princem gradu so našli mnogo obtežilnega materiala. — Princ je razvil na avtomobilu nazijsko zastavo.

Dunaj, Avstrija, 22. oktobra. Nemški princ Bernard von Sachsen-Meiningen in njegova žena Margot sta bila na Koroškem aretirana v zvezi z nazijsko zaroto.

Policija pravi, da je na princem gradu našla celo zalogo nazijskih listin in poziv, ki so bili pripeljeni iz Monakova.

Aretecija je bila izvršena, ko je princ na svojem avtomobilu, ko se je peljal po celovških ulicah, razvil nazijsko zastavo.

Policija je postala pozorna, ko je princ prošil, ako sme telefonirati svoji ženi na grad Pitzelstaeten blizu Celovca. Policija ga je slišala, ko je naročil svojo ženo, da naj uniči listine.

Nato je policija obvestila orožniško postajo v Pitzelstaetenu. Takoj je odšla na grad 12 orožnikov, ki so aretirali princa in preiskali ves grad od kleti do podstrešja. Našli so velikansko zalogo obremenilnih listin, med katerimi se nahajajo pisma dr. Jos. Goebbelsa in Wilhelma Goeringa.

Princa je bila pripravljena v Celovec, po izpraševanju pa ji je bilo pod varstvom dveh detektivov dovoljeno vrniti se na svoj grad. Princ pa je bil pridržan v zaporu.

SIAMSKA VSTAJA ZADUŠENA

Bangkok, Siam, 20. oktobra. — Poročila iz severnih in južnih upornih krajev naznanjajo, da so vladne čete premagale upornike. Na severu so uporniki, ki so napadli Bangkok, pobegnili, na jugu pa je bila vstaja v Pečaburi zadušena. Vjehit je bilo več voditeljev, in drugih upornikov.

Tuji v glavnem mestu so se oddahnili, kakor tudi trgovci, ki so zopet odprli svoje trgovine.

pril was za mapca.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

JUNAŠKE BLEJKE

Zgodovinska črtica.

Ko je Napoleon z dunajskim mirom leta 1809. pridobil kraljestvo Ilirije, kateri je pripadala največji del Slovenije, se je izvršila v novih provincah izprememba tudi v notranji upravi — seveda premišljeno, previdno in postopno, zakaj zaradi posebnih narodnih in gospodarskih razmer francoska vladavina ni hotela kar čez noč uvesti svojih zakonov v nove ilirske province. Pri tem je nova vladavina upoštevala posebne lokalne razmere, v mnogem bistveno različne od francoskih. Splošna težnja pa je bila, da se ilirske dežele polagoma čim tesneje zvežejo s Francijo.

Šele Napoleonov dekret dne 15. aprila 1811. je določil delokrog in upravo ilirskih provinc ter razdelil deželo v upravne enote. Po določbah tega dekreta je stal na čelu vse uprave generalni guverner, ki je tudi imenoval sodnike, odvetnike, notarje in župane (mere). Ilirija je bila razdeljena na šest provinc. Te so bile: 1. Kranjska, 2. Koroška z Beljakom in delom Tirolske, 3. Istra, Trst, Vipava in grofija Goriska, 4. Hrvatska do Save, Reka s hrvatskim Primorjem in Kvarnerski otoki, 5. Dalmacija z Zadrom in 6. Dubrovnik s Kotorom. Teh šest provinc je bilo razdeljenih po vzoru francoskih departamentov na distrikte, ti pa na več sodnih okrajev ali kantov. Enota najnižje vrste je bila občina ali merija.

V vsaki ilirski provinci je vodil politično upravo intendant, ki pa je bil pod nadzorstvom generalnega intendanta Ilirije. Distriktom na čelu so stali poddelegati razen v gorejskem distriktu s sedežem v Ljubljani, ki mu je načeloval provincialni intendant sam. Delokrog poddelegatov se je skladal z onim francoskih podprefektov. Občine (merije), preimenovali po franco-

skem načinu so dobile župane ali mere, poleg tega še adjunkte in municipalne ali občinske svetnike. Župan ali mer je bil poleg davkarja ona uradna oseba, ki je bil s prebivalstvom v najožjem stiku. Njemu so bili prideleni adjunkti in večje število občinskih svetnikov (različno po obsegu občine). Ker so Francozi odvezli župnim uradom krstne, poročne in mrljske matrice ter jih izročili občinam, je moral biti vsaj občinski tajnik ali adjunkt pismen; ta pa je bil po navadi učitelj. Uradna uniforma merova je bila: temno moder frak z rdečo šerpo in barvah francoske trikolore, na glavi pa je imel trikotno francoski klobuk. Tudi adjunkt je nosil šerpo.

Francoske državne blaginje so bile zaradi drage uprave in neprestanih vojnih priprav precej izpraznjene, zato je nalagala francoska vlada novo pridobljenim deželam, tako tudi ilirskim provincam, vedno nove davkatve in kontribucije. Dasi so se Francozi polagoma že precej priljubili narodu, so bili marsikdaj prisiljeni seči po sredstvih, ki so žalili stare ljudske tradicije. Tako je bilo tudi v provinci kranjski, kjer je vlada sklenila zaseči premoženje bogatejših cerkev.

Bilo je sredi marea leta 1813, ko je bilo na Bledu v gostilni pri Petru kaj veselo. Mladina je plesala ob poskočnih zvokih godbe. Oglašali so se tudi peveci, zlasti s pesmijo, ki so jo pripevali plesu:

„Godeci, začnite, groše dobite, Groši so vaši, dekljici pa naši.“

Toda naenkrat je vse utihnilo, kakor bi strela z jasnega udarila v veselo družbo. Plesni pari so obstali kakor pribiti na tla in godba je na mah prenehala igrati. Doma-

či gospodar Jakob Klinar, ki se je vrnil s svojih trgovinskih poslov in potov iz Trsta, je stopil sredi sobe in sporočil novico, ki jo je bil prinesel iz Ljubljane: da bodo Francozi dali cenični cerkveni zaklad na Beljskem otoku in ga na dražbi prodali. Ko je navzočna množica slišala to poročilo, je prvi trenutek ostmela. Nastale so skupine ljudi, prihajale in se zbirale, grozile ter glasno izražale nejevoljo. Bliskovito se je raznesla novica daleč naokrog.

V merji, občinskem uradu, v Zagorici, vasi na vzhodni višini Bleda, kjer je vohod v jezersko pokrajino, so se zbrali občinski možje in se posvetovali, kaj in kako bi ukrenili, da bi se pomirilo na moč razburjeno in razdraženo ljudstvo. Po daljšem posvetoivanju so sklenili, da bodo poslali intendantu provinc kranjske v Ljubljani prošnjo, da naj prekliče izdani ukaz. Pod predsedstvom mera Načeta Novaka sta bila v tej zadevi izvoljena dva odposlanca, in sicer prej imenovani Jakob Klinar in Jakob Kokalj z Jezera, oba ugledna posestnika in trgovca, ki sta se takoj odpravila na pot.

Ne da bi se brigali za grozeče in nevarno razpoloženje naroda, se je pojavil na Bledu davkar Louis Fauque iz sosednje Radovljice v namenu, da bi se dogovoril z občinskimi zastopniki, kdaj in kako bi odnesli cerkveni zaklad. Ti pa so se sklicevali na prošnjo, ki so mu jo tudi pokazali, nakar je davkar brez nadaljnjih besed odšel. Čim bolj se je uradna rešitev prošnje zavlačevala, tem bolj sta se večali nestrpnost in razdraženost prebivalstva. To je namreč gledalo vso zadevo kot svoje življenjsko vprašanje. Istovetila je nameravano zaplenitev cerkvenega zaklada z razpustitvijo romarskega božjega

pot na Blejskem otoku, ki je do našal okoliškim krajem mnogo gmotnih koristi.

Žene z otroki so se vkreavale v čolne, veslale k cerkvi na otoku in neprenehoma se je glasil čudodelni zvop. Medtem je davkar ponovno prišel na Bled, in sicer v spremstvu nekega zlatarja iz Ljubljane, ki naj bi ocenil cerkvene dragocenosti. Davkar se je oglašil pri meru v Zagorici, da bi si zagotovil njegovo sodelovanje pri komisiji. A ta mu je odvrnil, da je občinski adjunkt baš na otoku. Na jezerski obali se je ta čas zbrala velika množica ljudstva. Ko so ljudje zagledali zlatarja in davkarja, ki je bil lahko umljivih razlogov vedno imel pri sebi velikega psa, je nastalo silno kričanje. Z glasnimi grožnjami sta bila oha moža kmalu obklojena. Kmetica Marija Terpinčeva z Jezera je pogumno stopila iz množice naprej pred davkarja, sklenila roke in ga rotila, naj počaka vsaj še toliko časa, dokler ne bo prošnja rešena. Nato je pristopil merov adjunkt in tudi ta ga je prosil za odlog, češ, da je narod preveč razburjen in razdražen. Toda davkar je bil trmast in nepopustljiv ter je nameraval brez vsakega oklevanja nadaljevati svoj posel. S svojim spremljevalcem je hotel stopiti v pripravljeno ladjo, da bi se prepeljal na otok. Žene pa so hitele do ladje, jo z vso silo potisnile ven na jezero ter škropile in obilvale z vodo brodnika, da ni mogel niti veslati, niti spraviti ladje nazaj do brega. Ko je davkar videl odpor in grozeče vedenje množice, v kateri je celo sumil preoblečene moške, se je odločil za umik. Šel je v gostilno k Petranu, kjer je odločno zahteval v imenu intendance osebne intervencije, zakaj občina in mer morata ukloniti, zato je povabil davkarja in zastopnike občine v župnišče na posvet. Tukaj so se odločili, da se bodo prepeljali na otok z nasprotno, jezerske strani pri samotnem mlinu Matije Benca, po domače Ribčiču. Mer se je odzval ukazu, da naj pripravljeno ladjo. Hkratu je dal poklicati sindika, občinskega riharja in nekoliko uglednejših vaščanov, ki naj bi pomirjevalno vplivali na razburjeno in uporno množico.

Ob določen uri ladja ni bila pripravljena, tudi od poklicanih ni bilo nikogar na izpregled. Položaj je postajal z vsakim trenutkom kočljivejši. Davkar, ki je doslej miroval in nemo zrl predse, je postal vedno bolj divji, teptal je z nogami in zahteval od mera in njegovega adjunkta, da mu morata na licu mesta takoj pripraviti ladjo. Ta dva pa sta odgovorila, da bosta ukrenila vse, kar sta v svoji službi dolžna storiti. Medtem so junaške Blejke izvedle drzno podjeto. Odposlanci, ki bi morali preskrbeti ladjo, so se vračali in poročali, da so vse ladje iz okolice na otoku in da bi moral stesati novo ladjo vsakdo, ki bi se hotel prepeljati čez jezero na otok.

Davkarjeva jeza je dospela do vrhunca. Zagrožil je, da bo dal pri ljudstvu priljubljenega merovega adjunkta, kateremu je pripisoval nastali položaj in onemogočenje ekspedicije, vklejenega odpeljati v Radovljico. Prav tako naj bi o-rožniki prijeli tudi vaskega riharja. Ti pa so prišli in poročali, da niso našli nikogar. Naposled so s silo privleli na otok nekega čolnarja iz Želč, ki je bil na sumu, da prikriva ladjo. Zvito je mežikal in obljubil, da bo prav gotovo prišel. Toda ob določenem času ni bilo ne ladje, ne čolnarja. Davkarja je sedaj minila vsa potrpežljivost. Na njegov ukaz sta se odpravila orožnik in gozdar, oba obo-rožena in na konjih, s šestimi orožniki gozdarskimi hlapei proti Jezeru, da bi tako s silo prišli do ladje. Komaj pa so se odpravili, so se bliskovito naglo zbrale vse ženske iz okolice. Tokrat so se pojavili za njimi tudi možiki, med njimi orjaške postave. V resnici se je onim posredilo, da so dobili majhen čoln za dve osebi. Davkar in gozdarski hlapec sta se opogumila in stopila v čoln, da bi zajela na jezeru plavajoči brod, s katerim bi lahko vsa ekspedicija prišla na otok. Ko sta pa odrinili od brega, je začelo na otoku biti plat zvona kakor ob hudi uri, na nasprotnem bregu je postalo vse živo in velika množica je začela prihajati v številnih ladjah nasproti. V čolnu se vozecima so klicali in tako divje grozili, da sta se začela umakati in vračati proti severni strani do Grada, kamor so hoteli v davkarjevo varstvo tudi merov adjunkt

TUDI NARAVA SKOČI IZ TIRA

Letošnje leto z nenavadno hladno pomladjo ne spada med normalna leta. A zgodovina je že dostikrat zabeležila vse drugačne skoke narave, ko se je zdelo, da je ves red letnih časov prišel iz tira.

Zima 1186 leta je bila skoraj brez vsakega mraza, krokariji in drugi ptiči so gnezдили že meseca decembra. Meseca januarja je že evetelo sodno dervje in februarja je bilo na jablanah že videti plodove. Konec maja so želi in prve dni avgusta je bila trgatev. Posledice te nenavadne zime je bila strašna kuga, ki je v srednji Evropi pobrala veliko ljudi. Podobna zima je bila tudi leta 1929, ko so že o Božiču cvetele vijolice. Leta 1241 so imeli meseca marca že zrele črešnje in pozimi 1287 je drevje namovo ozelenelo. Leta 1538 so bili meseca decembra in januarja vsi vrtovi v cvetju in o novem letu so trgali vijolice.

Tudi v letih 1582, 1588, 1607, 1609 in 1617 ni bilo zime. O Božiču 1624 so cvetele vrtnice in brezve, leta 1720 pa so v zimskih mesecih cvetele črešnje. Nadaljnje miže zime so bile v letih 1792, 1795 in 1796. Januar 1804 je bil tako tople, da so cvetele jelše in leske in so se prebudile žuželke iz zimskega spanja in se spreletale v solne. Leta 1807 niso imeli zime in tudi v letih 1816 in 1834 je bilo pozimi tako toplo kakor druga leta spomladi. Zelo mile so bile zime tudi 1873, 1882, 1885 in 1896, tako da so hodili ljudje v poletni obleki.

Seveda pa pozna statistika tudi nasprotno skrajnost, ko so bile zime izredno ostre. Tako je bilo v letih 1407, 1513 in 1555. Najhuje je bilo pozimi 1740, ko je kaval toplomer 75 stopinj pod ničlo. Ta sibirski mraz je trajal 16 tednov. Ljudem so na prostem takoj zamrzile nosnice in sapa iz ust se je izpreminjala v leden steber. Kaplja vode in slina je zamrznila v zraku, predno je padla na tla. Tudi v zakurjenih prostorih je bilo že mraz. Pivo v sodčih je zamrznilo tudi ob vročih pečeh. Zemlja je zamrznila dva vatra globoko, tako da slednjič mrtvih niso mogli več prav pokopavati. Še v začetku maja je bila gruda na njivah zamrznjena. Vse vode so zamrzile skoraj do tal, tako da so ribe pomrle in postale trde ko kamen. Posledice takih izrednih zim so bile mnogokrat bolezni in stiske ter velika draginja.

Podobne skrajnosti beleži zgodovina tudi o poletjih. Leta 1132 je bila vročina tako silna, da so nastale na zemeljski površini široke in globoke razpoke in so ljudje skoraj obupali; reke in vodnjaki so se posušili. Leta 1152 so

mogli na solnem v pesku kuhati jajca. Poleti 1303 in 1304 so usahnile vse reke in močvirja ter so hodili ljudje peš celo čez Donavo in Reno. Še hujša suša je bila v Evropi leta 1556, tako da je grozila lakota in draginja. Leta 1718 od aprila do oktobra ni padla niti kaplja dežja. Žito na poljih je zogljenelo, na namakanih vrtovih je pa drevje v drugo cvetelo. Tudi leta 1746 ni deževalo več mesecev in vročina je uničila žetev. Nič manj vroča in suha niso bila leta 1748, 1760, 1764, 1767, 1778 in 1788. Leta 1818 so zaradi vročine zaprili gledališča in 1835 se je posušilo veliko rek. Leta 1842 je suša uničila vso krmno in kmetje so morali prodati živino za vsako ceno. Tudi leta 1835 je bila velika suša in vročina.

V našem stoletju smo istotako doživeli že razne nenormalne zime in poletja. Tako vidimo, da tudi v naravi ne gre vedno vse po vrvi in je treba biti vedno pripravljen na kaka presenečenja.

GUSARSKA DRAMA PRED

60 LETI

Pred 60 leti je priplula v gibraltarsko pristanišče velika angleška jadrnica, ki je vodila za sabo na vrvi manjši brig. Mala jadrnica je vzbudila veliko pozornost, ki se je še stopnjevala, ko so ljudje zvedeli, kaj se je z njo pripetilo na visokem morju.

To jadrnico, ki je nosila ime „Marija“, je pripovedoval kapitan angleške ladje Roy, so našli v začetku decembra sredi oceana. Bila je tu pa tam malo poškodovana, toda v splošnem je bila videti v dobrem stanju. Le ko so se ji približevali, ni bilo opaziti na njej nobenega sledu življenja. Klici so ostali brez odziva. Tedaj je stopil Roy z nekaterimi ljudmi na nje krov, da bi pogledal, kaj je z njo. Preiskal jo je od vrha do tal in je našel vse na svojem mestu, toda človeka nobenega. Zdelo se je, pa kakor da je bila posadka pravkar estavila ladjo. V spalnici posadke so visele še ležalne mreže z odejami, omare mornarjev so bile zaprte, tu in tam je še ležala kakšna pipa ali mušnja s tobakom. Nič ni kazalo na to, da bi bili ljudje na vsi hitre in pod pritiskom kakšnega bližajočega se viharja ali druge nesreče ostavili krov. Na naraven način ga tudi niso mogli ostaviti, kajti vsi rešilni čolni so bili privežani na svojih mestih.

V kapitanovi kajuti so našli isto tako vse v redu. Na mizi so ležali ostanki obeda in celo kavne čaše niso bile povsem prazne. V nekem kotu je bil šivalni stroj in pod njegovo iglo je stalo na pol dovršeno delo. Pobljži pregled je odkril, da je šlo za otroško krilec — dokaz,

CENA
DR. KERNOVEGA BERILA
JE ZNIZANA

Angleško-slovensko
Berilo

ENGLISH SLOVENE READER

STANE SAMO

\$2

Naročite ga pri —

KNJIGARNI „GLAS NARODA“
216 WEST 18th STREET
NEW YORK CITY

da je bila na krovu tudi ženska z otrokom. V omarah so našli razne dragocenosti, ure, nekoliko prstanov, veržice, več vsoto denarja. Toda nikjer živega človeka.

Tudi ladijska knjiga ni omogočila rešitve vseh skrivnosti. Iz nje je bilo razvidno le to, da je bila jadrnica iz Amerike, da je kapitan, ki se njegovo ime ni dalo dobro razbrati, enadno beleško izvršil pred mesecem dni in da je bil namenjen v Genovo.

Tako je pripovedoval angleški kapitan in njegove navedbe so potrdili njegovi ljudje. Oblasti, ki so ostavljeno ladjo preiskale, tudi niso mogle odkriti nič novega, zaman so obvestile ameriške mornariške oblasti, zaman je bilo v naslednjih desetletjih iskanje sledov, ki bi pri-nesli nekaj jasnosti v zagotetko male jadrnice.

Dokler ni legel te dni na smrtno posteljo kapitan angleške ladje, ki je „Marijo“ pripeljal v Gibraltar se ni nič izvedelo. Pred smrtjo je kapitan sam razkril to zagotetko, ki jo je čul kakor člani njegove tedanje, že davno umrle posadke celih 60 let. Iz njegove izpovedi je razvidno, da je šlo za domnjen komplot med njim in mostvom „Marije“. Kapitan „Marije“ je imel v svoji kabini veliko vsoto denarja in njegovi mornarji so se domnili s kapitanom Royem, da uprizorijo grdo razbojstvo, ki naj bi ga on prikril s svojimi povesti. Nekega dne so na visokem morju zvalili kapitana z ženo in otrokom na krov ter jih vrgli v morje, angleška ladja, ki jim je sledila, je vzel roparsko posadko na svoj krov, kjer so si potem razdelili denar in druge dragocenosti nesrečnega kapitana. Prej so uredili stvar še tako, da je bila videti v svoji zagonetnosti naravnost nerazrešljiva. Nihče ni izdal zločina in nihče na tem svetu se ne bo pokoril zanj.

Knjigarna „Glas Naroda“

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street, New York

POVESTI in ROMANI

Agitator (Kernik) broš.	30
Andrej Hofer	30
Benedikta v dedevalka	35
Belgrajski biser	35
Bel mecen	40
Bele noči, mali junak	60
Bolečo darovi	35
Božja pot na Bledu	20
Božja pot na Šmarjeti gori	20
Čankar:	
Grešnik Lenard, broš.	70
Mimo življenja	30
Moje življenje	75
Romantične duše	60
Balkansko-Turška vojna	30
Balkanska vojna, s slikami	25
Boj in zmaga, povest	30
Blagajna Velikega vojvode	60
Burška vojna	40
Beatin dnevnik	60
Čarovnica	35
Cvetina Borogradska	65
Ovrtina	25
Čebela	25
Črtice iz življenja na kmotih	35
Drobit, in razne povesti —	
Spisal Milčinski	60
Dekle Eliza	40
Djalmatinske povesti	35
Duga roka	50
De Obidra in Bittolja	50
Dol z orožjem	50
Dve sliki: — Njiva; Starina	50
(Melko)	60
Dovle Orisancina	50
Duhovni boj	50
Dodek je pravil; Marinka in Mira	40
toljeki	40
Elizabeta	35
Fabljola ali ovek v Katakombah	45
Frans Barco Tronk	35
Flisofska zgodba	50
Fra Diva	50
Galspodarica svetla	40
Gostilno v star. Ljubljani	60
Grlica Mytelija	1.
Gumari	75
Guar v čolnu	40
Hudi Murat (Yoloto)	40
Hilipanova, pov.	1.
Hilipov moj	40

Hedvika	40
Hudi časi, Blago duše, veselotira	75
Helena (Kmetova)	40
Hudo Brezno (II. sv.)	35
Humorske, Groteske in Satire	
vevanno	30
broširano	60
Izlet g. Brovčica	120
Izbrani spisi dr. H. Dolence	50
Iz tajnosti prirode	50
Iz modernega sveta, trdo vez.	160
Izbrani spisi dr. Ivan Mencinger:	
2 zvezka	150
Igranke, broširano	30
Igralec	75
Jagnje	30
Janko in Metka (za otroke)	30
Jernej Zmagovaj, Med plazovi	50
Jutri (Strug) trdo vez	75
broš.	60
Jurčičevi spisi:	
Popolna izdaja vseh 10 zvezkov,	
lepo vezanih	10.
6. zvezek: Dr. Zober — Tugence	
broširano	75
Juan Mserija (Povesti iz Španskega	
življenja	50
Kako se sem jaz likal	
(Alešovec) I. zvezek	60
Kako sem se jaz likal	
(Alešovec) II. sv.	60
Kako sem se jaz likal	
(Alešovec) III. zvezek	60
Koroška brata, povest iz misijonov	
v Koreji	30
Krvna sveta	30
Kmečki pusti (Benca)	30
Kuhinja pri kraljevi gosli nočeli	50
Kaj se je Markar samjalo	35
Kazaki	60
Križev pot para Kupljenka	70
Kaj se je kmotil dr. Ota	45
Levstikov zbirani spisi	90
I. sv. Pesmi; Ode in elegije; So-	
netje; Romanec; balade in	
legende; Tolmač (Levstik)	70
5. sv. Silka Levstika in njegovo	
kritiko in polemiko	70
Ljubljanske slike, Bilni listnik,	
Trgovce, Kupčijski traftnik,	
Uradnik, Jesički doktor, Gosti-	
ničar, Klopčičja, Natakara,	
Duhovnik, itd.	90

Lov na čeno (roman)	30
Lucifer	1.
Marjetica	50
Materina tritev	50
Moje življenje	75
Mali Lord	30
Milijonar brez denarja	75
Maron, križanski deček iz Liba-	
nona	25
Mladih tiskarščev lastni živo-	
topis	75
Mlinarjev Janez	50
Mosolino	40
Mrtvi Gostaj	35
Mali Klatac	70
Mesija	50
Malenkosti (Ivan Albrecht)	25
Mladim srem. Zbirka povesti za	
slovenska mladino	25
Misterija, roman	1.
Možje	150
Na različnih potih	40
Notarjev nos, humoreska	35
Narod, ki izmra	40
Naša vas, II. del, 9 povesti	90
Nova Erotika, trdo vez	70
Naša leta, trdo vez	70
broširano	50
Na Indijah otokih	50
Nali ljudje	40
Nekaj iz ruske zgodovine	35
Na travah poljanah, Trpljenje in	
strahote z bojnih pohodov bivše	
ga slovenskega polka	150
Ob 50 letnici Dr. Janeza E. Krka	25
Onkraj pragozda	30
Odkritelje Amerike, trdo vezano	40
mekko vezano	50
Praprečane zgodbe	35
Pusti in zamki	25
Pater Kajetan	1.
Plavovski otok	60
Povest o sedmih občanah	50
Pravica kladiva	50
Pabrtki iz Roka (Albrecht)	25
Pariski zlatar	35
Prihajaj, povest	35
Poligale	35
Povesti, pesmi v prozi (Bandolatre)	
trdo vezano	1.
Po strani klobuk	60
Pist zvona	40
Pri strici	40
Prst božji	30

Davkarjeva jeza je dospela do vrhunca. Zagrožil je, da bo dal pri ljudstvu priljubljenega merovega adjunkta, kateremu je pripisoval nastali položaj in onemogočenje ekspedicije, vklejenega odpeljati v Radovljico. Prav tako naj bi o-rožniki prijeli tudi vaskega riharja. Ti pa so prišli in poročali, da niso našli nikogar. Naposled so s silo privleli na otok nekega čolnarja iz Želč, ki je bil na sumu, da prikriva ladjo. Zvito je mežikal in obljubil, da bo prav gotovo prišel. Toda ob določenem času ni bilo ne ladje, ne čolnarja. Davkarja je sedaj minila vsa potrpežljivost. Na njegov ukaz sta se odpravila orožnik in gozdar, oba obo-rožena in na konjih, s šestimi orožniki gozdarskimi hlapei proti Jezeru, da bi tako s silo prišli do ladje. Komaj pa so se odpravili, so se bliskovito naglo zbrale vse ženske iz okolice. Tokrat so se pojavili za njimi tudi možiki, med njimi orjaške postave. V resnici se je onim posredilo, da so dobili majhen čoln za dve osebi. Davkar in gozdarski hlapec sta se opogumila in stopila v čoln, da bi zajela na jezeru plavajoči brod, s katerim bi lahko vsa ekspedicija prišla na otok. Ko sta pa odrinili od brega, je začelo na otoku biti plat zvona kakor ob hudi uri, na nasprotnem bregu je postalo vse živo in velika množica je začela prihajati v številnih ladjah nasproti. V čolnu se vozecima so klicali in tako divje grozili, da sta se začela umakati in vračati proti severni strani do Grada, kamor so hoteli v davkarjevo varstvo tudi merov adjunkt

Zoper izvinjenja
Ce si izvinete čenck, ali če se vam zdi, da boste od bolečin v roki ali hrbtu zblazneli, vrgnite ANCHOR Pain-Expeller ter se pokrite s flanelstino ali volnenim blagom.
V par minutah bo bolečina podlegla, odleglo vam bo in ugodnost se bo vrnila. Več kot 60 let je bil Anchor Pain-Expeller priljubljen domače zdravilo za hitro odpravo bolečin.
Pri vseh lekarnarjih — 35c in 70c velikosti.
Samo pristni ima Sidro varstveno znamko.

PAIN-EXPELLER

cesarski gozdar in orožnik na konjih.

Ko je stopil davkar z gozdarjevim hlapecem na breg, je skočila velika, močna kmetica Uršula Ferjanova iz ženskega krde na breg, zgrabila gozdarjevega konja za uzo, jo zdrobila s svojo krepko roko in grozila, da bo potegnila gozdarja s konja. Ta pa je potegnila svojo pištolo, sprožil in prestrelil ženi obleko. Na strel so prišli možiki in že začeli dvigati roke, da bi se spravili nad jezdece in jih pometali v jezero. V tem nevarnem trenutku je merov adjunkt povzdignil svoj glas, svarilno vplival na ljudi in jih opozarjal na zle posledice nasilnosti.

Nadaljnje sovraštvo so na obeh straneh prenehale. Davkar s svojimi spremljevalci se je odstranil, pa tudi množica se je mirno razšla. Kmalu nato je zatopila Napoleonova zvezda in Francija je spet izgubila naše kraje. Blejski cerkveni zaklad in romarska božja pot na otoku pa sta ostala ohranjena. Po starih virih R. D.

Gospa REGINA Roman iz življenja: ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

63

Tom objame staro gospo in jo smeje pogleda.
— Tako, upal sem, da imam v tebi pomoč, sedaj pa me hočeš pustiti na cedilu? Tega ne maram. Urška, sedaj mi moraš pomagati, da teta Greta spravi v v. udano zadovoljnost.

Urška jo objame.

— Kaj ne, teta Greta, sedaj ne bova več odbijali strica Toma in bova popolnoma hrabri.

Teta se sili, da je mirna in se zopet nasmeje.

— Zopet sem popolnoma dobra — in ti tudi, Urška. Sedaj bova Toma delati veselje s tem, da boba sami veseli.

Tom odpre vrata med Urškinimi in tetinimi sobami.

— Misli sem si, da radi vidita, ako so vajine sobe skupaj. Tudi, če se naselijo v drugih sobah, teta, boš stanovala poleg Urške, samo na drugi strani. In tako moreta ponoči imeti ta vrata odprta. Potem se saj ne bosta počutili sami. Razum vaju ne bo nikdo spal v tem nadstropju, samo stara Kristina bo imela pozneje sobo blizu tebe, teta. Moja spalnica je ravno pod Urškinim spalnicom in če me kdaj ponoči potrebuje, tedaj samo močno potkajate na tla.

Pradno ju pusti sami, se reče:

— Za pol osmih sem naročil večerjo, do takrat si bosta nekoliko uredili. Točno bom po vaju poslal služabnika, ki vaju bo pripeljal v obednico. Toda obe morata imeti čiste in vesele oči.

Nato je bila Urška sama. Sicer so bila vrata med sobama odprta in je slišala teta Greta urejati sobe, toda bila je sama. Stopi k oknu in z velikimi očmi gleda v lepi stari park, ki je ležal pred njo v večerni svetlobi. Velikanska drevesa z dolgimi vejami so se odbijala od svetlečega neba. Videti je že bilo lunin srp. Urška sklene roke. Iskrena molitev se ji dvigne proti nebu, da bi ji pomagalo, da bi se izkazala vredno Tomove ljubezni in dobrote. Nato pa v mislih govori s svojimi stariši, kar je delala pogosto, odkar ni so več bili živi:

— Pri nas ste s svojo ljubeznijo, to čutim; vaš blagoslov je pri nas. Nikdar vas ne bomo pozabili. Ljubi stariši, ne jaz, ne Tom. Kako lepo, kako ljubeznivo je govoriti o vas! Tako čudovito dober človek je! Tom — Tom!

Kot dih je šepetala njegovo ime — Tom, nič kot Tom. V njenem sreču ni bil več stric Tom, ne varuh. Nič — nič, kot Tom! In sama ni vedela, zakaj ga sama pri sebi ni mogla več klicati drugače kot Tom in zakaj ji je postalo ime stric nerodno.

*

Ko je malo pozneje sedel Tom z obema damama v lepi, zelo gosposki jedilnici, se je morala Urška zopet čuditi. Dragocena porcelanasta posoda ji je skoro jemala vid. Četudi niti najmanj ni vedela, kako drago je bilo vse in kako umetniško je bila izdelana velika soba, si je vendar mislila, da je vse zelo razkošno. Treba pa je bilo občudovati, kako maglo je vse razumela. Sicer ni bila navajena na tako posodo in namizno orodje in pogosto ni vedela, za kaj se to ali ono rabi, vendar ni napravila nikake napake. Tudi ni kazala začudenega obraza nad dobro izučeni služabniki, ki so stregli pri mizi in če kdaj ni vedela, kako bi kaj prišla, je vedno vprašala pogledala teta Greta, ki je sedela pri mizi kot prva dama. In vse je šlo dobro, kajti za Urškinim izobrazbo ni bilo prav nič težko spoznati, kaj mora storiti in kaj pustiti. Njena mati ji je pogosto rekla: "Kadar zopet enkrat pridemo v civiliziran svet in v kakem služaju ne veš, kako bi se morala obnašati, tedaj pazi na druge dame in se po njih ravnaj".

In po teh besedah se je sedaj ravnala ter se je obnesla zelo dobro.

Teta Greta se je čudila, kako mirno in gotovo se je Urška obnašala.

Po večerji so se eno uro sedeli v prijaznem pogovoru in lepem salonu, ki je spadal k sobam za goste. Tedaj pa prične Tom govoriti o Urškinih potrebščinah.

— Teta Greta, Urška ima samo najpotrebnejšo obleko, kar si je v Kapstadtu kupila za pot. Zdi se mi, da nam tudi niso prodali najnovejših stvari. Za to te prosim, da greš enkrat prihodnje dni z Urško v Erfurt in ji kupiš vse, kar potrebuje. In boš tudi tako dobra, da boš to tudi v bodoče skrbela, kar bo potrebovala, da bo mogla tako dostojati kakor je primerno v okviru moje hiše. Urška, boš morala globoko poseči v svojo mošnjo — nekaj funtov boš že morala izdati.

Tom pa ni mislil na to, da bi se dotaknil Urškinega majhnega premoženja. Na ta način bi ga kmalu porabil. Pri njem je bilo razumljivo, da bo vse plačal iz svojega žepa, kar bo potrebovala. Toda pri Urški je hotel obdržati občutek samostojnosti, da se ne bi počutila odvisno. Pred vsem pa si je želel, da ne bi nikdo slutil, da živi pri njem na njegove stroške, tudi teta Greta ne. Četudi mu ni treba nikomur polagati računov, Urška neodvisnost naj bo ohranjena tudi drugim.

Z nemirnim pogledom se Urška ozre v Toma.

— Ali pa imam toliko denarja, stric Tom?

Tudi teta ga radovedno pogleda.

Tom pa se smeje.

— Toda Urška, kaj pa misliš? Tvoji stariši so si prihranili lepo premoženje, ki bi zadostovalo za vse tri, kadar bi se vrnili v domovino. Torej bo tudi tebi zadostovalo za obleke. Tvoj oče je naložil denar v angleških funtih in je tedaj varen, da ne izgubi veljave. Z obrestmi tega denarja prav lahko kupuješ obleko. Pri tem ti ni niti bitj treba zelo varčna. Vem, da te bo veselilo, ako si popolnoma neodvisna od mene in da ti ni treba čele mene vprašati ali prositi. Teta Greta, torej, za Urško moreš kupiti vse lepo in elegantno. Imeti mora več lepih oblek, perilo, čevlje, klobuke, nogavice in vse, kar potrebuje elegantna dama. To veš vse boljše, kot pa jaz.

Urška globoko vzdihne.

— Kako sem vesela, stric Tom, da nisem tako revna, kot sem mislila. Saj nisem niti vedela, da so si stariši toliko prihranili.

— Seveda, mala princesa iz divjine, do sedaj se nisi prav nič brigala za denar in njegovo vrednost. Saj veš, kako malo so stariši potrebovali v Transvaalu. Skoro vsi veliki očetovi dohodki so bili prihranjeni. Torej si brez skrbi kupi, kar si želiš. Kadar boš preveč izdala, ti bom že povedal in bom pavočasno zavrli.

Tom nagubani čelo in jo preteče pogleda.

— Tukaj sem pa zopet malo zašel. Prav gotovo mi ne boš nikdar v nobenem oziru v nadlego. Zelo bi mi veselilo, ako bi jaz vedno poravnal tvoje izdatke, toda poznam te in vem, kako bi bila nemirna. Slednjič bi se hodila okrog v obnošeni obleki, samo da mi ne bi delala stroškov. Hočem pa, da si vedno lepo in elegantno oblačena, kakor se spodobi za mojo varovanko in zato je dobro, da imaš na razpolago svoj denar. Ker pa sedaj še ne veš, kako ravnati z denarjem, zato izročimo vse to v roke tete Grete. Te bo že okusno in lepo obveljalo. Kaj ne, teta, kakor hitro mogoče, greš z Urško v Erfurt in ji boš kupila vse potrebno? Pisanih oblek naj za sedaj še ne moreš. Četudi našega zalovanja nečemo kazati s črno obleko, se bomo držali bolj bele barve — bela barva pristoji Urški zelo dobro. In ker prihajamo v poletje, je bela barva najbolj primerna.

Teta Geta je bila z vsem zadovoljna in je bila pripravljena iti z Urško iz ene trgovine v drugo.

Tudi Urška vsemu pritrdi. Ko Tom omeni vsoto, katero more izdati teta Greta, se teta zelo začudi. Za tako bogato Urške ni smatrala.

Tom pa pravi smeje:

(Dalje prihodnjič.)

Iz Slovenije.

Dva uboja.

5. oktobra je postal žrtev ropalega sina in njegovih tovarišev Anton Stopar, posestnik v Globočicah pri Kostanjevici. Za ilustracijo pokvarjenosti naj kratko omenimo tragičen dogodek, ki se je pripetil nekaj prej pred tem zločinom in je v zvezi z njim. Glavni krivec je isti.

Nedavno sta odšla posestnikova sinova Franc Bratina in Žulij Jože iz Ostarca v Avguštinu, kjer sta se ustavila pri nekem posestniku, ki je točil pijačo za mal denar. Pridržil se jima je tudi posestnikov sin Pisk iz Orehočice. Kmalu si prišli tjakaj pit tudi trije fantje iz Globočic, med njimi Anton Stopar ml. Pisk je kmalu svoja tovariša pustil in se odpravil iz hiše. Med pogovorom je naenkrat Stopar glasno povedal fantoma pri sosednji mizi, da bosta morala še bežati, nakar je Bratina odvrnil da pred "kokošarji" ne bo bežal. Potem so nekaj časa skupaj pili. Proti večeru sta se fanta iz Ostarca dvignila in hotela domov. Žulij je odšel malo naprej in zunaj čakal tovariša, katerega so fantje iz Globočic očitno zadržali. Pred hišo sta Stopar in en njegov tovariš podrla Bratina na tla in ga pričela obdelovati s plankami, na katerih so bili pritrjeni žebli. Po nekaj udarcih po glavi in telesu je Bratina izgubil zavest. Izpred vrat sta ga nato pretepača odnesla v bližnji vrt in ga položila na tla v taki legi, kakor bi spal. Med tem se je vrnil Žulij. Ko je prišel do ležečega tovariša sta lopova skočila še nadenj in ga pričela bit s plankami. Tudi ta je dobil več nevarnih udarcev. Nato sta napadalec zbežala. Žulij se je s težko muko privlekel do bližnjene in tam obležal, med tem ko je Bratina ostal na vrtu. Zjutraj so ga našli koseci, nakar je bil jadrno prepeljan v Brežice v bolnico. Med prenosom z voza v bolnico je podlegel. Zdravnik je ugotovil devet smrtnih ran. Naslednjega dne so orožniki aretirali vsi tri pretepače. Stopar je dejanje priznal.

Komaj se je polegla govorica o tem žalostnem dogodku, se je pripetila že druga drama, ki je še bolj žalostna. Med starim in mladim Stoparjem je vledalo že nekaj časa na to razmerje. Mnogo krat je moral oče bežati pred lastnim sinom, ki mu je grozil s sekro. Pretekle dni pa je prišlo do usodnega dejanja, v katerem je sin povzročil očetomor in pri tem strašnem dejanju sam pomagal. Pri Stoparju v Globočicah so pili v kleti Stoparjev sin in še nekaj drugih fantov. Stari Stopar je dal okrog 12 poličev močnega jabolčnika. Med njimi ni bilo nikakega nespornuma, dokler so imeli kaj piti; ko pa je stari Stopar zaklenil vrata in odšel iz družbe, se je začela plesti tragedija. Mladi Stopar je našel nekje cepin in je z njim razbil vrata kleti. Tu je našel sekuro in jo dal tovarišu, rekoč: "Ubij starega hudiča!" Tovariš je odšel v hišo in udaril starega Stoparja po glavi, nato je prišel še sin in mu pomagal. To se je zgodilo zgodaj zvečer. Po strašnem dejanju sta odšla lopova v klet. Šele okrog 23. ure sta se ločila. Tovariš mladega Stoparja je prišel v domačo vas in izpovedal uboj. Naslednji dan se je šel sam javiti orožnikom. Močno poškodovanega Stoparja so odpeljali v brežiško bolnico, kjer je kmalu podlegel. Sin se je medtem potikal okrog.

Pokojni Stopar je bil star okrog 60 let, dočim je sin šele lani odslužil vojaške. Tovariš njegov je približno iste starosti. Orožniki obširno preiskujejo vso žalostno zadevo.

Gospodar in prevzitar.

Peter Bole je pred 3 leti pribežal v Jugoslavijo kot goriški Slovenec in se nastanil v Bršlinu, kjer je kupil od Alojza Drenika hišo z vrtom. S kupno pogodbo pa je 52-letni mož prevzel tudi prevzitarja 68-letnega Janka Matevža, kateremu je moral dati določeno stanovalno in osebno oskrbo. Kot razvajan "Amerikanec", poleg tega še bolehen, je bil Matevž precej siten človek. Zaradi prevzitka je prišlo med obema do spora, enkrat celo do tožbe. Bole je z njim potrpečljivo, kolikor se je pač dalo, največ pa je pri tem trpela njegova žena, zlasti zaradi snage.

28. julija letos je Boletova žena nenadno zbolela. Mož jo je dal takoj prepeljati v bolnico, kjer pa je že naslednji dan umrla. Ves pot je Bole zvečer prišel domov, istočasno pa je priklovrtil pijan tudi njegov prevzitar Matevž, ki je prišel v veži preklinjati: "Hudič je vzel tvojo babo, zdaj bo pa še tebe". To je Boleta tako užaloštilo in razburilo, da je stareca sumil s pestjo v lice s tako silo, da se je Matevž pri vratih kar sesedel. Nato je bilo še nekaj sunkov v rebra. Drugi dan je moral v bolnico, kjer je kmalu po prevozu umrl.

Sodno-zdravniška komisija je pri raztelesenju trupla ugotovila, da je Matevž umrl zaradi otrpjenosti srca, vendar je bila njegova smrt s zvezi s poškodbami na glavi in v levem prsnem košu, ker so bila zlomljena štiri rebra.

Okrožno sodišče je zdaj obsodilo Petra Boleta, ki je sicer orjaške postave, vendar je bil ves čas razprave razjokan, na dve leti težke ječe.

BLAZNIKOVE Pratique

za leto 1934

IMAMO V ZALOGI

Cena 20c

s poštino vred.

"Glas Naroda"

216 West 18th Street

New York, N. Y.

Novi grobovi.

Ravnatelj pivovarne "Union" v Ljubljani je umrla žena Terezija Florjančičeva, po rodu Bajčeva.

— V Krašnji je umrla po daljšem bolehanju Pavla Udovčeva, skrbno oskrbnica znanega Lacknerjevega hotela v Črnomlju.

— V Žireh je umrl Anton Groselj, daleč naokrog poznan in spoštovan trgovec in posestnik. Star je bil šele 54 let. Z vdovo zalujejo za dobrim družinskim očetom trije otroci in dva brata.

Nalezljive bolezni v dravski banovini.

V dobi od 15. do 21. septembra je bilo na področju dravske banovine bolnih za nalezljivimi boleznimi: za tifuznimi boleznimi 64 oseb, za vnetjem priušne sluznice 1 oseba, za davico 117, za škrlatinko 57, za krčevito obolevnostjo 1 oseba, za šenom 20 oseb, za otročično vročico 2 oseb, za grizo 12 oseb, za otrpjenjem tilnika in za vraničnim prisadom pa po 1 oseba.

Z ročico po glavi pri vasovanju.

Pred dnevi je vasovala večja družba fantov v vahi Brstju, med njimi Simonič Adolf. Ko so fantje prispeli do Potočnikove hiše, so ostali in se mirno pomenkovali. Okoli 23. pa jim je prišla nasproti druga skupina fantov, ki je takoj začela izzivati mirne vasovalce: "auf biks, pajek". Eden izmed njih pa je že pristopil k Simoniču ter ga z vso močjo udaril z ročico po glavi in hrbtu, ter mu prizadejal hudo poškodbo. Orožniki so prišli tri divjake.

SLOVENIC PUBLISHING CO.

TRAVEL BUREAU

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTVANJE

SHIPPING NEWS

21. oktobra: Berengaria v Cherbourg

25. oktobra: Deutschland v Hamburg, Washington v Havre

27. oktobra: Majestic v Cherbourg

29. oktobra: Europa v Bremen, Volendam v Boulogne, Conte di Savoia v Genoa

1. novembra: New York v Hamburg, Aquitania v Cherbourg

4. novembra: Volendam v Boulogne, Saturnia v Trst, Ile de France v Havre

8. novembra: Albert Ballin v Hamburg, Manhattan v Havre, Bremen v Bremen

12. decembra: St. Louis v Hamburg

13. decembra: Pres. Roosevelt v Havre

14. decembra: Paris v Havre

15. decembra: Berengaria v Cherbourg

16. decembra: Europa v Bremen, Conte di Savoia v Genoa

20. decembra: Washington v Havre, Hamburg v Hamburg

22. decembra: Olympia v Cherbourg

27. decembra: New York v Hamburg, Bremen v Bremen, Pres. Harding v Havre

31. decembra: Pennland v Havre

ČEZ 25 LET PRIJET OVADUH

Varšavska policija je te dni slučajno prišla nekega Harewicza, ki se je bil pred 25 leti vtihotapl med poljske revolucionarje kot agent - provokator caristične "Ohrane". Ovadl je ruski tajni policiji celo vrsto uglednih poljskih domoljubov. Med drugimi je izročil policiji Montvillea Mirekega, ki so ga Rusi l. 1908. ustrelili. — Zdjaj bo prejel ovaduh zasluženo kazen.

Za Božič

Potujte v Slovenijo preko Havre z našimi osebno vodenimi izleti na modernem ekspresnem parniku —

"ILE DE FRANCE"

25. NOVEMBRA in 16. DECEMBRA

ALI NA KRASNEM NOVM PARNIKU

"CHAMPLAIN"

2. DECEMBRA

ČISTE, MODERNE KABINE DOBRASLUŽBA

NIZKE CENE ZA VSE DELE SLOVENIJE

Za pojasnila in karte vprašajte pri —

LEO ZAKRAJŠEK

(General Travel Service Inc.)

1359 SECOND AVENUE NEW YORK CITY

FRENCH LINE

... SKUPNA ...
POTOVANJA
in cene vožnji:

BOŽIČNI IZLETI se vrše na sledečih parnikih in kot spremljevalec bo vedno kak uradnik od omenjene družbe, ki bo spremljal potnike prav do Ljubljane.

ILE DE FRANCE	25. NOVEMBRA
BERENGARIA	29. NOVEMBRA
EUROPA	15. DECEMBRA
BERENGARIA	15. DECEMBRA
ILE DE FRANCE	16. DECEMBRA

Kdor se je odločil za potovanje v stari kraj to leto, naj se takoj prihlasi in preskrbeli bomo vse potrebno, da bo udobno in brez vseh skrbi potoval.

PIŠITE ŠE DANES NA:

Slovenic Publishing Company

TRAVEL BUREAU

216 West 18th Street

New York, N. Y.

POD OSEBNIM VODSTVOM

BOŽIČNI IZLETI

v JUGOSLAVIJO

Iz NEW YORKA odplujeta priljubljena Lloydova Ekspresna Parnika

Najhitrejša pot do stare domovine

POSEBNI BRZO VLAK

ob parniku v Bremerhavenu jamči zelo udobno potovanje v LJUBLJANO. Izborne železniške zveze tudi iz Gherbourga.

BREMEN

7. DECEMBRA

EUROPA

16. DECEMBRA

Pojasnili vam da katerikoli lokalni agent ali

NORTH GERMAN LLOYD

57 BROADWAY, NEW YORK